

Recensie. Ringers in de wetenschap.

G. van Tol

Het themanummer van *Limosa* over 'globetrotters' (77-2/3, 2004) bevat acht artikelen over vogels als wereldreizigers. Het nummer is voor een belangrijk deel gebaseerd op gegevens die via ringen of het vangen van vogels zijn verkregen. De artikelen bevatten veel interessante informatie over verschillende vogelsoorten (Kanoetstrandloper, Kleine Strandloper en andere arctische steltlopers, Rotgans, Lepelaar, Zwarte Stern en Boerenzwaluw); dat maakt een degelijke bespreking van alle afzonderlijke artikelen ondoenlijk. Maar toch een greep uit een aantal artikelen, met de aanbeveling aan geïnteresseerde ringers om een abonnement op *Limosa* te nemen of op een andere manier een exemplaar van dit themanummer te bemachtigen.

Voor een grote en duidelijk zichtbare soort als de **Lepelaar** levert gericht ringonderzoek op vrij simpele wijze een schat aan informatie. Van de Nederlandse (west Europese) broedpopulatie is inmiddels ongeveer 13 % geringd met kleurringen. De (kleur)ringen zijn eenvoudig af te lezen, zodat betrouwbare informatie beschikbaar is over de doortrekken en overwinteringsgebieden; tevens geven de meldingen een goed beeld van sterfte en overleving. Deze informatie is niet alleen wetenschappelijk interessant, maar ook van direct belang voor een effectieve bescherming.

Ook bij de **Kanoetstrandloper**, een 'modelsoort' voor onderzoek aan trekgedrag, spelen ringen en kleurringen een belangrijke rol. Opvallend is daarbij de hoeveelheid informatie die een klein aantal gekleurde beesten (243 ex geringd in Mauritanië in 2002) kan opleveren over overleving en trouw aan de overwinteringsplaats (24% een jaar later teruggezien!) en hoe dat nieuw licht kan werpen op de doortrekroutes (3 ex waargenomen bij de noordkaap in Noorwegen).

Voor **boerenzwaluwen** is het heel wat gecompliceerder: om een beeld te krijgen van hun conditie, de rui en overlevingskansen in de overwinteringsgebieden werden op slaapplekken in Namibië ruim 18.000 zwaluwen geringd. In een subsample van 1200 vogels (ca.

helft juveniel, helft adult) werd ook het gewicht en de vetgraad bepaald en werd de rui van hand en staartpenen opgenomen. Er is een duidelijk negatieve invloed van droogte op het gewicht en bij langdurige droogte neemt met name onder juvenielen de sterfte toe. Ook de rui verloopt wat trager bij slechte weersomstandigheden (droogte). Behalve informatie over de verhouding adult/juveniel (in droge jaren is het aandeel juvenielen duidelijk kleiner dan in jaren met voldoende neerslag) leveren de de 18.000 geringde vogels bar weinig gegevens op over de trouw aan de broedplaats (slechts 4 terugvangsten uit vorige jaren) en de trekroutes.

In het artikel over de **Kleine Strandloper** ligt het accent op de energiebalans in het broedgebied. Ringen is hier onder andere een hulpmiddel om de groeisnelheid van de kuikens te bepalen. En passant leveren de geringde vogels ook informatie over de trekroute.

Bij het onderzoek aan de broedbiologie van de **Rotgans** op het Taimir schiereiland leveren geringde vogels belangrijke informatie over de trouw aan verschillende broedplaatsen op.

Het onderzoek aan **Zwarte Sterns** in de overwinteringsgebieden is vooral gebaseerd op tellen en vaststellen van het type prooidieren. Het vangen van vogels verschaft daarbij echter cruciale informatie over de conditie (gewicht) van de vogels; dat geeft onder andere inzicht in het voedselaanbod in de verschillende doortrek- en overwinteringsgebieden en in mogelijke bedreigingen door bijvoorbeeld industriële visserij. Door het meten van de koplengte kan ook de sexe worden bepaald. De gevangen vogels worden (uiteraard) geringd, en leveren daarmee (hopelijk!) ook nog een bijdrage aan de kennis over herkomstgebieden, trekroutes en overleving.

Deze reeks artikelen van ringers/onderzoekers is niet alleen uiterst leerzaam, maar vormt ook een aantrekkelijke bron van inspiratie. Warm aanbevolen dus!

G. van Tol
Bennekom